

ském průmyslu, s autory a se všemi ostatními knižními profesionály, kteří jsou dnes neustále vystavováni zastrašování, psychologickému či fyzickému násilí nebo vyhrožování vězením – to vše ohrožuje jejich práci, ne-li jejich životy. Vnímáme také vývoj méně přímých forem cenzury, at již jsou důsledkem byrokracie (celních bloků, svévolného zdaňování), právních či finančních příčin nebo je s sebou přináší mechanismus autocenzury. K posílení či ožívování cenzury rovněž přímo či nepřímo přispívá koncentrace a komercializace nakladatelské činnosti, médií a sdělovacích prostředků (2007, s. 7).“

Stejně jako rovnost příležitostí zachovává status quo, i volný obchod v globalizované ekonomice je ohromně výhodný pro ty, kteří již mají globální zdroje. Jejich schopnost volně obchodovat podporují mezinárodní dohody uzavřené velkými ekonomikami v jejich vlastní prospěch.

Pokud se svobody projevu chopí Rupert Murdoch nebo producent pornografie, umlčí ty, kteří za sebou žádné mediální říše nemají. Hlasy prostituovaných žen zaničkají ve věřavě a většinu členů takzvaných odborů, údajně vystupujících jménem prostitutek, navíc tvoří pasáci a majitelé bordelů (Ekis Ekman, 2013, s. 59–78). V jakém jiném průmyslu vedou odbory zaměstnavatele? V nějakém jistě ano, ovšem pokud se na to upozorní, málokdo tento stav obhajuje.

Analýza slušnosti projevu musí brát v potaz dopady umlčování. Cenzura, to není jen přímocaré omezování a zakazování tvorby spisovatelům a umělcům, věznění, mučení či zabíjení těch, kteří pronášejí buřičské proslovy. Zasahuje i do sféry sociálních podmínek. Susan Griffin v knize *Pornography and Silence* (Porno-

grafie a mlčení, 1982) vidí souvislost mezi pornografickým násilím a mlčením žen. Tvrdí, že mlčení žen je vnitřní i vnější. Totéž lze obecně říct o kolonizovaných národech. Judy Atkinson (2002) zevrubně popisuje generální trauma, jež si z generace na generaci předávají domorodí obyvatelé. Podobné mezigenerační trauma znají i příslušníci dělnické třídy a ti, které na okraj zájmu odsouvá nenávisť (v křesťanském světě tímto osudem trpí Židé a muslimové).

Má-li vydavatelský průmysl podporovat bibliodiverzitu, musí brát tohle všechno v úvahu. Musí být slyšet hlasy žen i hlasy těch, kteří jsou historicky pozadováni: kolonizovaných národů, rolníků a dělníků. Maria Mies s kolegy v roce 1988 trefně poznamenala: „Skutečnost, že otázka žen souvisí s koloniální otázkou a že obě souvisí s dominantním, globálním, kapitalistickým a patriarchálním modelem hromadění majetku, jsme si neuvědomili zničehonic ani během studia. Způsob, jakým vnímáme systémový vztah mezi těmito otázkami, vyplývá z letitých zkušeností třetího světa (Indie a Latinské Ameriky) a z účasti žen na emancipaci v Evropě (Mies, Bennholdt-Thomsen a von Werthof, s. 1–2).“

Globálnímu vydavatelskému průmyslu se daří právě díky společensky podřízenému, marginálnímu hlasu,¹⁹ protože ti, kteří žijí na okraji, mohou společností (jako divoká semena) přinášet novou myšlenkovou energii. Tento hlas je však často jen krátkodechý, módní, exotič-

-19

Leccos naznačují už držitelé ceny Booker a Mann Booker Prize. Třebaže ji získali i britští autoři, nové trhy pro tyto izolované hlasy vytvářejí laureáti z bývalých britských kolonií.